

Sygn. akt I AGa 92/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Grażyna Wołosowcz (spr.)
Protokolant	:	Justyna Stolarewicz

po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 2021 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **spółki jawnej w O.**

przeciwko (...) **Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 13 kwietnia 2021 r. sygn. akt V GC 232/20

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

(...)

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka jawna w O. wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) Banku (...) S.A. w W. kwoty 22.700 euro z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 lipca 2020 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania, a ponadto o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powódka podała, że zleciła pozwanej wykonanie zagranicznego przelewu bankowego na kwotę 22.700 euro. Przelew nie został wykonany zgodnie z dyspozycją. Powódka złożyła zlecenie anulowania przelewu, gdyż okazało się, że wskazany przez nią numer rachunku bankowego nie należy do odbiorcy wskazanego w zleceniu przelewu. Pozwana zrealizowała polecenie przelewu, pomimo że nazwa zamierzonego odbiorcy środków różniła się od nazwy rzeczywistego posiadacza rachunku. Pozwana poinformowała powódkę, że wystąpiła do banku beneficjenta przelewu z prośbą o anulowanie przelewu i zwrot środków pieniężnych. Podmiot ten odmówił jednak zwrotu wobec braku

jakichkolwiek środków pieniężnych na koncie beneficjenta. Bank prowadzący rachunek, na który zostały przelane środki, nie otrzymał od pozwanej należytych wyjaśnień, które umożliwiłyby zablokowanie środków na koncie odbiorcy. Daje to podstawy do powzięcia podejrzenia, iż pozwana nie dołożyła należytej staranności w zakresie realizacji umowy z powódką. Pozwana jako podmiot bankowy, profesjonalny, nie dołożyła należytej staranności w identyfikacji rachunku bankowego odbiorcy przelewu oraz nie dołożyła należytej staranności po zgłoszeniu reklamacji w postaci nieudzielenia przez ponad miesiąc Bankowi (...) stosownych informacji umożliwiających zablokowanie transakcji przez ten bank.

Pozwana (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podała, że pozwana prowadzi rachunek powódki na podstawie umowy oraz regulaminu. Stosownie do postanowień regulaminu w przypadku podania przez posiadacza rachunku nieprawdziwych informacji, odpowiedzialność za realizację przelewu obciąża posiadacza rachunku. Bank dokonał realizacji przelewu zagranicznego na wskazany numer rachunku w sposób prawidłowy, zgodnie ze złożoną dyspozycją. W dniu, w którym wystąpiono do pozwanej z dyspozycją anulowania przelewu, pozwana wysłała komunikat do banku zagranicznego z prośbą o zwrot środków, ale otrzymała odmowę zwrotu środków z tego względu, że środki zostały już zaksięgowane na rachunku odbiorcy. Weryfikacja przez powódkę prawidłowości numeru rachunku powinna zostać wykonana przed zleceniem płatności, a nie dopiero po nim. Zlecenie płatnicze jest prawidłowo wykonane, o ile zostało wykonane zgodnie z informacjami, które w tym celu, winien dostarczyć użytkownik. Zakres tych informacji może ograniczać się do podania unikatowego identyfikatora, którym zazwyczaj jest numer rachunku płatniczego. Zlecenie jest prawidłowo wykonane, jeżeli zostało wykonane zgodnie ze wskazanym unikatowym identyfikatorem (czyli numerem rachunku bankowego), bez względu na dostarczone inne informacje.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo (punkt I.) oraz zasądził od powódki (...) spółki jawnej w O. na rzecz pozwanej (...) Banku (...) S.A. w W. kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II).

Z ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy wynikało, że pozwana prowadziła dla powódki rachunek bankowy. W § 47 ust. 1 Regulaminu Rachunków Bankowych dla Małych i Średnich P. w (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej zastrzeżono, że bank identyfikuje odbiorcę, na rzecz którego realizowana jest dyspozycja płatnicza, i wykonuje ją wyłącznie na podstawie wskazanego w dyspozycji numeru rachunku bankowego odbiorcy w strukturze (...) albo (...) (zgodnego z wymaganiami określonymi w odrębnych przepisach), stanowiącego unikatowy identyfikator posiadacza rachunku. Bank nie weryfikuje innych danych odbiorcy podanych w dyspozycji płatniczej z danymi podanymi przez posiadacza rachunku. Zapisy powołanego regulaminu stanowiły część umowy stron.

W dniu 23 kwietnia 2020 r. powódka, działając przez współnika A. G., złożyła pozwanej polecenie przelewu kwoty 22.700 euro z jej rachunku na rachunek beneficjenta prowadzony przez bank holenderski celem zapłaty ceny sprzedaży samochodu. W zleceniu przelewu powódka wskazała kwotę, numer własnego rachunku, numer rachunku beneficjenta, a ponadto firmę beneficjenta i tytuł przelewu. Dane do przelewu zostały podane na podstawie faktury dostarczonej pocztą elektroniczną powódce. Zlecenie przelewu zostało wykonane – środki przekazano bankowi pośredniczącemu, a ten holenderskiemu bankowi, który prowadził rachunek o wskazanym numerze.

Po zrealizowaniu przelewu, syn współnika powodowej spółki – (...) postanowił zweryfikować poprawność danych, które zostały wskazane w treści przelewu, ponieważ nabrał wątpliwości co do uczciwości transakcji sprzedaży samochodu. W tym celu poproszono osobę mieszkającą w Holandii o dokonanie przelewu jednego euro na wskazany w fakturze numer rachunku bankowego. Po wpisaniu numeru rachunku i danych beneficjenta w systemie bankowym wyświetlona została informacja, że rachunek o wskazanym numerze nie należy do podmiotu, którego dane wskazano.

Z uwagi na powyższe, współnik powodowej spółki (...) udał się w dniu 27 kwietnia 2020 r. do oddziału pozwanej i złożył zlecenie anulowania przelewu zagranicznego z dnia 23 kwietnia 2020 r. na kwotę 22.700 euro. Tego samego dnia pozwana zwróciła się do banku, do którego przekazane zostały pieniądze, o anulowanie i zwrot środków. W

odpowiedzi tego samego dnia przesłano informację, że bank, do którego przekazano środki, podejmie niezbędne działania. W dniu 29 kwietnia 2020 r. bank ten przesłał wiadomość, w której zwrócił uwagę, że przekazane mu środki przekazał innemu bankowi, z którym skontaktował się w celu uzyskania zwrotu środków i wysłał przypomnienie w dniu 5 maja 2020 r. Przekazał również treść otrzymanej od banku beneficjenta wiadomości, która brzmiała: „Proszę o dostarczenie następujących danych: Czy wspomniana płatność jest legalna, a jeśli nie, czy jest związana z oszustwem? Jaki cel przyświecał klientowi w związku z tą płatnością? Jakie jest imię i nazwisko/nazwa zamierzonego beneficjenta płatności? Czy poszkodowany klient zgłosił sprawę policji? J. jest numer telefonu Wydziału ds. Dochodzeń ws. oszustw banku przyjmującego?”. W dniu 19 maja 2020 r. powódka złożyła reklamację w związku ze sposobem załatwienia przez pozwaną złożonej dyspozycji anulowania przelewu. W dniu 4 czerwca 2020 r. bank, do którego pozwana przekazała przelane środki przesłał pozwanej wiadomość o tym, że został poinformowany przez Wydział ds. Nadużyć (...) (banku beneficjenta), o tym, że konto beneficjenta zostało zablokowane. Na koncie beneficjenta nie ma zabezpieczonych środków. Nie ma możliwości zwrotu środków tej transakcji. Sprawa zamknięta.

W dniu 27 kwietnia 2020 r. A. G. złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wyłudzenia pieniędzy. W sprawie zostało w dniu 4 maja 2020 r. wszczęte dochodzenie.

Powódka wzywała pozwaną do podania szczegółów działań związanych z dyspozycją anulowania przelewu, a następnie wezwała do zapłaty kwoty 22.700 euro tytułem odszkodowania. Pozwana odmówiła.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sad Okręgowy uznał, że powództwo nie było zasadne. Wskazywał, że ustalony stan faktyczny nie był sporny między stronami. Strony pozostawały natomiast w sporze co do oceny prawnej działań i braku działania pozwanej. Powódka domagała się naprawienia szkody w związku z nieprawidłową – w jej ocenie – realizacją przez pozwaną złożonego przez powódkę polecenia przelewu upatrując nieprawidłowego działania pozwanej w tym, że pozwana przekazała środki do innego banku, pomimo iż wskazany w poleceniu przelewu numer rachunku nie należał do wskazanego w tym poleceniu podmiotu. Okoliczność ta była między stronami niesporna. Ponadto powódka zarzuciła pozwanej zaniechanie przekazania informacji w odpowiedzi na pytania przekazane powódce przez bank pośredniczący w przelewie środków, a pochodzące od banku beneficjenta.

Sąd I instancji wskazał następnie, że w myśl art. 63c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe - polecenie przelewu stanowi udzieloną bankowi dyspozycję dłużnika obciążenia jego rachunku określoną kwotą i uznania tą kwotą rachunku wierzyciela. Bank wykonuje dyspozycję dłużnika w sposób przewidziany w umowie rachunku bankowego. Przepisy ustawy Prawo bankowe nie stanowią wyłącznej i całościowej regulacji polecenia przelewu. Ta forma rozliczenia bezgotówkowego regulowana jest również przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (art. 1 ust. 1, art. 3 ust. 1 pkt 2 lit c ww. ustawy). W myśl art. 143 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych zlecenie płatnicze (w tym polecenie przelewu) uznaje się za wykonane na rzecz właściwego odbiorcy, jeżeli zostało wykonane zgodnie z informacjami podanymi przez użytkownika, a w przypadku wskazania w treści zlecenia płatniczego unikatowego identyfikatora – jeżeli zostało wykonane zgodnie z tym unikatowym identyfikatorem bez względu na dostarczone przez użytkownika inne informacje dodatkowe. Co istotne, przy wykonaniu transakcji płatniczych z wykorzystaniem rachunku bankowego unikatowym identyfikatorem jest numer rachunku bankowego, chyba że strony uzgodnią w umowie ramowej inny unikatowy identyfikator (art. 143 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych).

Poza sporem w niniejszej sprawie było, że powódka w poleceniu przelewu poza nazwą beneficjenta przekazała numer rachunku bankowego.

Przepisy ustawy o usługach płatniczych przewidują odpowiedzialność dostawcy usług za niewykonanie lub nienależyte wykonanie transakcji płatniczej. Zasady tej odpowiedzialności uregulowane są w przepisach artykułów od 144 do 146 ustawy. Nie było jednak między stronami sporne, że środki zostały przelane na rachunek o numerze, który wskazała powódka. Jest to o tyle istotne, że w myśl art. 143 ust. 2, jeżeli unikatowy identyfikator podany przez użytkownika jest nieprawidłowy, dostawca nie ponosi odpowiedzialności. Przepisy ustawy wprowadziły zatem zasadę, stosownie do której dostawca nie ponosi odpowiedzialności w przypadku rozbieżności pomiędzy numerem rachunku a nazwą

beneficjenta. Dostawca nie ma w świetle przyjętych regulacji obowiązku badania i identyfikowania odbiorcy zlecenia płatniczego. Dokonuje zleconej mu transakcji zgodnie z podanym identyfikatorem odbiorcy. W tak ukształtowanym stanie prawnym bankowi nie można zarzucić niedochowania należytej staranności poprzez brak porównania danych wskazanego przez powódkę beneficjenta przelewu z danymi posiadacza rachunku o wskazanym przez powódkę numerze.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle wskazanych regulacji brak było podstaw do nakładania na bank jako dostawcę usług płatniczych dodatkowego obowiązku weryfikacji zgodności oznaczenia beneficjenta polecenia przelewu z numerem rachunku bankowego wskazanym przez dysponenta przelewu. Powołane przepisy ustawy o usługach płatniczych dokonywały transpozycji dyrektywy z dnia 13 listopada 2007 r. Parlamentu Europejskiego i Rady 2007/64/WE do polskiego porządku prawnego. Ustawodawca zakres obowiązków banku i zasady odpowiedzialności z tytułu nienależytego wykonania zlecenia płatniczego określił analogicznie, jak wynika to z treści art. 74 dyrektywy 2007/64/WE (zastąpionej obowiązująca obecnie dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) (...) z dnia 25 listopada 2015 r.), nie wprowadzając dodatkowego obowiązku sprawdzenia zgodności numeru rachunku beneficjenta przelewu z nazwą beneficjenta wskazaną w poleceniu przelewu. Również ogólna zasada nakazująca zachowanie należytej staranności przy wykonywaniu zobowiązania (art. 355 § 1 k.c.), zaś w wypadku profesjonalistów staranności wymaganej przy uwzględnieniu zawodowego charakteru ich działalności (art. 355 § 2 k.c.) nie może być uznana w świetle postanowień dyrektywy nr 2007/64/WE za źródło dodatkowego obowiązku weryfikacji numeru rachunku bankowego pod kątem jego zgodności z osobą beneficjenta przelewu. W świetle dyrektywy nr 2007/64/WE (motyw 48) obowiązek taki powinien być wyraźnie wprowadzony przez konkretny przepis prawa krajowego. Analiza postanowień ustawy o usługach płatniczych, która transponuje postanowienia dyrektywy 2007/64/WE wykazuje, że obowiązek taki nie został wprowadzony. Ponadto, jak zastrzega dyrektywa, obowiązek badania spójności unikatowego identyfikatora może być nałożony jedynie wówczas, gdy dokonanie takiego sprawdzenia jest możliwe z technicznego punktu widzenia i nie wymaga wprowadzania zmian ręcznie.

Rozważając podstawy do odpowiedzialności pozwanej z tytułu odpowiedzialności kontraktowej, Sąd I instancji zwrócił uwagę, że poza zasadami przewidzianymi w przepisach ustawy o usługach płatniczych należy brać pod uwagę treść umowy stron. Zgodnie zaś z zapisami regulaminu stanowiącego część umowy pozwana miała obowiązek identyfikacji odbiorcy, na rzecz którego realizowana jest dyspozycja płatnicza i wykonania jej, wyłącznie na podstawie wskazanego w dyspozycji numeru rachunku bankowego odbiorcy. W treści regulaminu, wyraźnie też zastrzeżono, że pozwana nie weryfikuje innych danych odbiorcy podanych w dyspozycji płatniczej z danymi podanymi przez posiadacza rachunku. Nie ma zatem podstaw by przyjąć, że pozwana nie wykonała zobowiązania lub nienależycie wykonała zobowiązanie wynikające z umowy stron. Powódka, zawierając umowę rachunku bankowego, zgodziła się na identyfikowanie beneficjentów przelewu wyłącznie w oparciu o numer rachunku bankowego. Zatem poza regulacjami normatywnymi także zapisy umowy stron określały sposób realizacji dyspozycji płatniczych na rachunek beneficjenta wyłącznie w oparciu o numer rachunku. W konsekwencji zatem nie można było przypisać pozwanej odpowiedzialności za powstałą szkodę. Zarówno bowiem z przepisów ustawy, jak i zapisów umowy stron wynika, że w przypadku podania numeru rachunku bankowego odbiorcy będzie on identyfikowany wyłącznie w oparciu o ten numer (unikatowy identyfikator).

W ocenie Sądu Okręgowego, nie było również podstaw, by przypisać pozwanej odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu czynu niedozwolonego. Powódka nie wykazała, aby pozwanej można było przypisać zawinione, bezprawne działanie, co jest warunkiem przypisania odpowiedzialności deliktowej. W szczególności powódka nie wykazała tego, że pozwana miała informację, iż wskazany przez pozwaną w poleceniu rachunek bankowy nie należy do wskazanego przez powódkę beneficjenta. Wówczas, w razie dysponowanie takimi informacjami, można by rozpatrywać zawinione, bezprawne działanie na szkodę powódki. Nie świadczy jednak o tym z pewnością przedstawiony przez powódkę dowód w postaci fotografii przedstawiającej ekran komputera z informacją, iż rachunek bankowy o wskazanym numerze nie należy do wskazanego tam podmiotu. Nie kwestionując prawdziwości omawianego dowodu, stwierdził, że nie świadczy on o tym, że pozwana, realizując polecenie przelewu na wskazany przez powódkę numer rachunku bankowego, dysponowała podobnymi informacjami (o niezgodności numeru rachunku i jego posiadacza). W szczególności nie dowodzi, że pozwana posiada informacje dotyczące nazw podmiotów, dla których prowadzone są

rachunki o poszczególnych numerach w innych bankach, tym bardziej że rachunek o wskazanym przez powódkę numerze prowadzony jest przez bank zagraniczny. Powódka nie przedstawiła dowodu to potwierdzającego, a jej twierdzenia w tym zakresie oparte są wyłącznie na nieudowodnionych domysłach opartych na treści przedstawionego przez nią dowodu z fotografii i zeznań świadka oraz przesłuchania strony powodowej.

Rozważając podstawy odpowiedzialności pozwanej, zdaniem Sądu I instancji, należy wziąć również pod uwagę to, że w myśl art. 143 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych, jeżeli unikatowy identyfikator podany przez użytkownika jest nieprawidłowy, dostawca nie ponosi odpowiedzialności, jednak dostawca płatnika obowiązany jest podjąć działania w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, w szczególności w trybie i na zasadach określonych w art. 143a-143c ustawy. W celu wykonania obowiązku, o którym mowa, dostawca płatnika, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia dokonania zgłoszenia przez płatnika informacji o transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, w przypadku gdy nie prowadzi rachunku płatniczego odbiorcy (czyli jak w niniejszej sprawie) – zwraca się do dostawcy odbiorcy, czyli w niniejszym przypadku – banku prowadzącego rachunek beneficjenta, o podjęcie działań w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, przekazując jednocześnie posiadane informacje niezbędne do ich podjęcia (art. 143a ust. 1 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych).

W ocenie Sądu Okręgowego, zgromadzone dowody dawały podstawy do ustalenia, że pozwana spełniła obowiązki nałożone na nią ustawą, a określone w wyżej wskazanych przepisach. Pozwana zwróciła się bowiem niezwłocznie – w tym samym dniu, w którym powódka złożyła dyspozycję anulowania przelewu – o zwrot środków przekazanych w wyniku realizacji polecenia przelewu, przekazując jednocześnie informacje umożliwiające zidentyfikowanie przelewu, nadawcę i beneficjenta, co wynika z wydruków korespondencji prowadzonej w systemach bankowych. W ocenie Sądu I instancji, przekazane informacje należało uznać za wystarczające i niezbędne w rozumieniu art. 143a ust. 1 pkt 2) ustawy o usługach płatniczych, by dostawca odbiorcy (bank beneficjenta przelewu) podjął działania w celu odzyskania przelanej kwoty. Sąd Okręgowy zwrócił przy tym uwagę, że przepisy nie precyzują, jakie konkretnie informacje dostawca płatnika ma obowiązek przekazać dostawcy odbiorcy, zwracając się do niego o podjęcie działań w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej. W rozpatrywanej sprawie dwa dni po zwróceniu się o zwrot przelanej kwoty, bank pośredniczący w przekazaniu pieniędzy poinformował pozwaną, że bank beneficjenta (dostawca odbiorcy) przekazał pytania o treści: „Proszę o dostarczenie następujących danych: Czy wspomniana płatność jest legalna, a jeśli nie, czy jest związana z oszustwem? Jaki cel przyświecał klientowi w związku z tą płatnością? Jakie jest imię i nazwisko/nazwa zamierzonego beneficjenta płatności? Czy poszkodowany klient zgłosił sprawę policji? Jaki jest numer telefonu Wydziału ds. Dochodzeń ws. oszustw banku przyjmującego?”. Brak jest dowodu na to, że pozwana udzieliła odpowiedzi na powyższe pytania. W ocenie Sądu Okręgowego powódka nie udowodniła, że nieudzielenie odpowiedzi na wskazane pytania miało wpływ na brak możliwości odzyskania pieniędzy przelanych na rachunek o numerze wskazanym przez powódkę. Brak było także dowodu, by pozwana dysponowała wiedzą niezbędną do udzielenia odpowiedzi na powyższe pytania. W ocenie Sądu Okręgowego, informacji, które zostałyby udzielone w odpowiedzi na powyższe pytania, nie należy również kwalifikować jako niezbędnych do podjęcia działań w celu odzyskania kwoty transakcji. Do danych takich zaliczyć należy te, które umożliwiają identyfikację przelewu, w tym jego strony. Należy też wziąć pod uwagę, że z treści zacytowanej wiadomości nie wynika, że bank beneficjenta przelewu uzależniał podjęcie działań w celu odzyskania przelanej kwoty od odpowiedzi na te pytania. Sąd Okręgowy podkreślał także, że powódka nie wykazała, iż w dniu 29 kwietnia 2020 r., kiedy pozwanej przekazano treść pytań, przelane środki znajdowały się jeszcze na rachunku beneficjenta. Nie wykazała zatem, że istniała jeszcze wówczas możliwość odzyskania tych środków. W konsekwencji, Sąd Okręgowy przyjął, że powódka nie wykazała, iż pomiędzy nieudzieleniem odpowiedzi na wskazane pytania pochodzące od banku beneficjenta przelewu a szkodą wynikającą z przelania środków na nieprawidłowy rachunek zachodził związek przyczynowy. Brak było zatem podstaw do przyjęcia odpowiedzialności pozwanej w oparciu o powoływany przez powódkę fakt. Wywodził, że ogólne przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej wskazywane są na podstawie wykładni art. 361 k.c. Są nimi: zdarzenie, z którym przepisy łączą odpowiedzialność danego podmiotu, szkoda oraz adekwatny związek przyczynowy między tym

zdarzeniem a szkodą. O ile zatem powódka wykazała szkodę oraz zaniechanie pozwanej, to nie udało się jej wykazać związku przyczynowego między zaniechaniem pozwanej i szkodą.

Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji przyjął, że brak jest podstaw do przyjęcia odpowiedzialności pozwanej. Jej odpowiedzialność na podstawie przepisów artykułów 144-146 ustawy o usługach płatniczych wyłączona jest wprost z mocy przepisu art. 143 ust. 2 tej ustawy. Powyższe ustalenia i rozważania prowadzą do wniosku, że brak jest również podstaw do przypisania pozwanej odpowiedzialności za szkodę w oparciu o przepisy prawa cywilnego regulujące odpowiedzialność odszkodowawczą na zasadach ogólnych, a więc z tytułu odpowiedzialności kontraktowej czy z tytułu czynu niedozwolonego.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z dyspozycją art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 13 kwietnia 2021 roku wniósł powód (...) Spółka jawna w O. zaskarżając wyżej wymieniony wyrok w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wydanego w sprawie orzeczenia tj.:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, przejawiającego się w sformułowaniu wniosków na podstawie ogółu dowodów, bez rozważenia każdego z nich w sposób szczegółowy, tj.:

- zeznań świadka M. G. poprzez pominięcie ich treści w procesie ustalania stanu faktycznego sprawy, w zakresie w jakim jednoznacznie wynika z nich, że pozwany nie informował powoda o prowadzonych działaniach, opóźniał się z ich podjęciem, nie odpowiadał na maile i listy powoda, a listę pytań sformułowaną przez holenderski bank - odbiorcę przekazał powodowi dopiero po upływie 35 dni od daty ich otrzymania,**
- zeznań reprezentującego spółkę powodową A. G., poprzez pominięcie ich treści w procesie ustalania stanu faktycznego sprawy, w zakresie, w jakim jednoznacznie wynika z nich, że powód wielokrotnie wysyłał listy i maile do pozwanego w celu ustalenia czy prowadzone są działania w zakresie odzyskania przelanych pieniędzy, pozwany odmawiał podania informacji, wykazywał opieszałość w prowadzeniu tych działań, a listę pytań sformułowaną przez holenderski bank - odbiorcę przekazał powodowi dopiero po upływie 35 dni od daty ich otrzymania,**
- korespondencji prowadzonej w systemie bankowym pomiędzy pozwanym bankiem (...) a bankiem holenderskim (...) wraz z tłumaczeniem, poprzez pominięcie jej treści w procesie ustalania stanu faktycznego sprawy w zakresie, w jakim dotyczą one złożenia przez powoda polecenia anulowania przelewu oraz działania pozwanego po jego otrzymaniu, w sytuacji, gdy w sposób jednoznaczny z korespondencji wynika, że pozwany nienależycie wykonał zlecenie anulowania przelewu, opóźniał się z podjęciem czynności w celu odzyskania pieniędzy powoda, biernie oczekiwał na odpowiedź od banku - odbiorcy, a także nie podjął działań w celu ustalenia, kiedy pieniądze zostały wypłacone z konta,**

b) art. 133 § 3 k.p.c. poprzez nieuznanie doręczenia odpowiedzi na pozew z dnia 23 grudnia 2020 r. oraz pisma z dnia 13 stycznia 2021 r. za dokonane bezskutecznie, w sytuacji, gdy z przepisu w sposób jednoznaczny wynika, że jeżeli w sprawie został ustanowiony pełnomocnik procesowy lub osoba upoważniona do odbioru pism sądowych, to pisma doręcza się tym osobom;

2. wskutek powyższego naruszenia przepisów postępowania, błąd w istotnych ustaleniach faktycznych Sądu poprzez przyjęcie, że:

a. udzielenie odpowiedzi na pytania banku - odbiorcy nie były niezbędne do podjęcia przez ten bank działań zmierzających do zablokowania konta i odzyskania przelanej kwoty pieniędzy, w sytuacji, gdy bank - odbiorca zaznaczył w wiadomości, iż udzielenie odpowiedzi na przesłane pytania jest sprawą pilną, a więc musiało mieć wpływ na przystąpienie do działania przez ten bank,

b. pozwany spełnił obowiązki nałożone na niego ustawą o usługach płatniczych w zakresie podjęcia działań w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej, w sytuacji, gdy pozwany nie dołożył należytej staranności w zakresie realizacji umowy z powodem, a w szczególności nie informował powoda o prowadzonych z bankiem - odbiorcą czynnościach w tym zakresie, wykazał się w tym zakresie opieszałością, a przede wszystkim nie powiadomił niezwłocznie powoda o wynikach tych działań, a także nie podjął działań w celu ustalenia kiedy pieniądze zostały wypłacone z konta,

c. między nieudzieleniem odpowiedzi na pytania zadane przez holenderski bank - odbiorcę a szkodą w postaci przelania pieniędzy na nieprawidłowy rachunek bankowy nie zachodzi związek przyczynowy, w sytuacji, gdy zachowanie powoda, a w szczególności jego opieszałość w działaniu i przekazanie pytań powodowi dopiero po upływie 35 dni od daty ich otrzymania przez pozwanego przyczyniło się do powstania szkody w postaci utraty przez powoda kwoty 22 700 euro;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.

a. art. 355 k.c. - poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że nie istnieje związek przyczynowy pomiędzy działaniami pozwanego po złożeniu zlecenia anulowania przelewu a szkodą doznaną przez powoda, a w konsekwencji jego niezastosowanie, w sytuacji, gdy powód ewidentnie wykazał istnienie przesłanek wskazujących na odpowiedzialność pozwanego,

b. art. 143 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych - poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wyrażona w nim zasada braku odpowiedzialności banku ma zastosowanie w niniejszej sprawie, w sytuacji, gdy pozwany nie podjął działań zmierzających do odzyskania przelanych przez powoda środków, co zostało również potwierdzone w ustaleniach Sądu I instancji,

c. art. 105 ust. 1 ustawy - Prawo Bankowe poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wyrażony w nim obowiązek informacyjny ciążyący na pozwanym banku został w niniejszej sprawie spełniony, w sytuacji, gdy pozwany nie informował powoda o prowadzonych z bankiem - odbiorcą czynnościach w zakresie odzyskania pieniędzy powoda, nie przekazał powodowi listy pytań przesłanej przez bank holenderski.

Wskazując na powyższe, wnosił o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez:

a. w pkt I i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 22 700 EUR wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 lipca 2020 r. do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania dotyczącego zlecenia przelewu z dnia 23 kwietnia 2020 r.,

b. w pkt II i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu za I instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, chyba że zostanie złożony spis kosztów, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty,

3) ewentualnie, w razie nie przychylenia się przez Sąd do wniosków z wyżej wskazanego pkt 1 (tj. zmiana wyroku) o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego.

SĄD APELACYJNY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd I instancji poczynił w niniejszej sprawie po dokonaniu wszechstronnej i bardzo starannej analizy materiału dowodowego prawidłowe ustalenia faktyczne, nie naruszając przy tym dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c., które Sąd Apelacyjny popiera i uznaje za własne.

Wbrew zarzutowi apelacji, Sąd Okręgowy ocenił wszystkie zebrane w sprawie dowody, w tym zeznania świadka M. G. i zeznania A. G. w charakterze strony oraz korespondencję międzybankową. Przytoczenie treści tych zeznań oraz tłumaczenia korespondencji znajduje się na stronie 3 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, a zatem zarzut, iż Sąd I instancji pominął te dowody w procesie ustalania stanu faktycznego sprawy jest niezasadny. Ponadto stan faktyczny w sprawie był, jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy niesporny, natomiast strony różniły się w ocenie prawnej czynności podejmowanych przez pozwaną.

W tym kontekście ponownego podkreślenia zatem wymaga, że polecenie przelewu, z którą to czynnością powód wiąże powstanie odpowiedzialności pozwanego - stanowi udzieloną bankowi dyspozycję dłużnika obciążenia jego rachunku określoną kwotą i uznania tą kwotą rachunku wierzyciela. Wykonanie zaś dyspozycji dłużnika zgodnie z przepisami prawa bankowego (art.63 c pr. bankowego) następuje w sposób przewidziany w umowie rachunku bankowego, którego integralną część stanowi Regulamin Rachunków Bankowych dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw w (...) S.A. W sprawie bezspornym było, że powódka podała w zleceniu przelewu (k. 32 akt) numer rachunku ((...)) beneficjenta oraz dodatkowe dane, w tym jego nazwę i adres oraz opis zakupionego pojazdu.

Należy zauważyć jednak, że zgodnie z § 47 ust. 1 cytowanego wyżej Regulaminu Rachunków Bankowych dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw w (...) S.A. (k. 200-201 akt) – bank identyfikuje odbiorcę, na rzecz którego realizowana jest dyspozycja płatnicza i wykonuje ją niezwłocznie na podstawie wskazanego w dyspozycji numeru rachunku bankowego odbiorcy w strukturze (...) albo (...)stanowiącego unikatowy identyfikator posiadacza rachunku, przy czym bank nie weryfikuje zgodności innych danych odbiorcy podanych w dyspozycji płatniczej z danymi podanymi przez posiadacza rachunku. Co więcej z ust. 9 ww. § 47 Regulaminu wprost wynikało, że to posiadacz rachunku, a nie bank ponosi odpowiedzialność za skutki wynikłe z niepełnych lub błędnych danych wskazanych przez niego w dyspozycji płatniczej, w szczególności, kiedy wskazał nieprawidłowy unikatowy identyfikator odbiorcy. Wprost i w sposób nie budzący jakiegokolwiek wątpliwości stwierdzono, że w takim wypadku bank nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie dyspozycji płatniczej, a jedynie na żądanie posiadacza rachunku podejmuje starania w celu odzyskania kwoty zrealizowanej dyspozycji płatniczej. W niniejszej sprawie, jak to prawidłowo ustalił Sąd I instancji i co potwierdziła sama powódka – Bank wykonał dyspozycję płatniczą powódki zgodnie z jej zleceniem z dnia 23 kwietnia 2020 roku, natomiast to powódka wskazała nieprawidłowe dane (numer rachunku płatniczego) w poleceniu przelewu. W takiej zaś sytuacji nie ulega wątpliwości, że pozwany Bank nie ponosi odpowiedzialności za skutki tak wykonanego przelewu, tym bardziej, że rachunek na który miały być przelane środki powódki prowadzony był w innym zagranicznym banku. Bank wykonując dyspozycję dłużnika nie ma bowiem obowiązku weryfikacji wszystkich wskazanych przez dłużnika danych adresata przelewu i nie ponosi odpowiedzialności, że przelew nie dotarł do rzeczywistego kontrahenta nadawcy przelewu jeżeli wskazał on nieprawidłowy numer jego rachunku bankowego (unikatowy identyfikator).

Sąd I instancji prawidłowo również zauważył, że kwestia odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie polecenia przelewu przez bank została również uregulowana w ustawie o usługach płatniczych. Sąd ten prawidłowo także wywiódł, że mając na uwadze rozwiązanie tej Ustawy tj. art. 143 ust. 1 – przyjmuje się że zlecenie wykonane zgodnie z podanym przez zlecającego płatnika unikatowym identyfikatorem (którym jest numer

rachunku bankowego) jest traktowane jako zrealizowane prawidłowo, niezależnie od dostarczonych innych danych przez zlecającego. Podkreślić także należy, że w art. 143 ust. 2 Ustawy o usługach płatniczych, ustawodawca wyłącza odpowiedzialność dostawcy, przyjmując, że jeśli unikatowy identyfikator podany przez zlecającego usługę płatniczą jest nieprawidłowy, dostawca płatnika (bank) nie ponosi odpowiedzialności cywilnej i karnej za wykonanie transakcji płatniczych przewidzianych w tejże ustawie na podstawie art. 144 -146. Należy także zauważyć, że na podstawie art. 64 ust. 2 pr. bankowego solidarna odpowiedzialność banków wobec posiadacza rachunku za szkody spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem polecenia płatniczego jest wyłączona jeżeli jest ono wykonywane przez kilka banków w stosunku do usług płatniczych uregulowanych w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 roku o usługach płatniczych. Brak było dowodów, że pozwana miała świadomość rozbieżności pomiędzy nazwą odbiorcy przelewu, a podanym przez powódkę unikatowym identyfikatorem (numerem rachunku bankowego) bądź posiadała taką wiedzę przed zrealizowaniem przelewu, natomiast żadne przepisy nie zobowiązywały pozwanej do sprawdzania, czy taka rozbieżność występuje.

W dalszej kolejności powódka łączyła odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanej z jej czynnościami związanymi z realizacją złożonej przez powódkę dyspozycji anulowania przelewu oraz nie podjęciem stosownych działań w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora (art. 143 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych).

Nie ulega wątpliwości, że stosownie do treści art. 143 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych jeżeli unikatowy identyfikator podany przez płatnika jest nieprawidłowy, dostawca (bank) jest obowiązany podjąć działania w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora w szczególności w trybie i na zasadach określonych w art. 143a – 143c ustawy o usługach płatniczych, przy czym zakres jego obowiązków jest różny w zależności od tego czy prowadzi rachunek płatniczy odbiorcy. W niniejszej sprawie nie ulegało wątpliwości, że pozwana nie prowadziła rachunku płatniczego odbiorcy, który był prowadzony przez bank zagraniczny (holenderski). W tej sytuacji pozwana była zobowiązana nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia dokonania zgłoszenia przez płatnika informacji o transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora do zwrócenia się do dostawcy odbiorcy (zagranicznego banku) o podjęcie działań w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej, przekazując jednocześnie posiadane informacje niezbędne do ich podjęcia. (art.143a ust. 2) oraz stosownie do treści art. 143b ust. 2 w zw. z ust. 1 Ustawy o usługach płatniczych jeżeli w terminie miesiąca od dnia dokonania zgłoszenia, o którym mowa w art. 143a ust. 1, nie doszło do odzyskania kwoty transakcji, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania pisemnego żądania płatnika o udostępnienie danych odbiorcy - zwrócenia się do dostawcy odbiorcy o przekazanie mu danych odbiorcy w celu umożliwienia płatnikowi dochodzenia kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora.

W niniejszej sprawie bezspornym było, że po złożeniu przez powódkę w dniu 27 kwietnia 2020 r. dyspozycji anulowania przelewu (k. 33 akt) - komunikat pozwanej o zwrot przelewu został wysłany tego samego dnia do banku odbiorcy i również tego samego dnia otrzymano z banku odbiorcy – (...) potwierdzenie otrzymania przelewu oraz informację, że zostaną podjęte niezbędne działania. W dniu 4 czerwca 2020r. Bank odbiorcy nadesłał informację, że konto odbiorcy zostało zablokowane, jednak na koncie nie ma zabezpieczonych środków i nie ma możliwości zwrotu środków tej transakcji (k. 124- 126 akt). Zważywszy na powyższe należy jednak zauważyć, że pozwana spełniła po złożeniu przez powódkę dyspozycji anulowania przelewu – nałożone na nią ustawą o usługach płatniczych obowiązki, które Sąd I instancji prawidłowo uznał za wystarczające, a powódka nie udowodniła, że przekazanie informacji, o które pytał bank odbiorcy miałyby jakikolwiek wpływ na możliwość/brak możliwości odzyskania pieniędzy przelanych na rachunek wskazany przez powódkę bądź, że bank odbiorcy uzależniał zwrot środków od otrzymania ww. informacji. W tej sytuacji, Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że powódka nie wykazała związku przyczynowego pomiędzy działaniami pozwanej po złożeniu przez powódkę dyspozycji anulowania przelewu, a poniesioną przez powódkę szkodą. A zatem zarzut naruszenia art. 355 k.c. oraz 105 ust. 1 i 143 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych również okazał się chybiony.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalono.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. W skład kosztów postępowania należnych pozwanej weszło wynagrodzenie jej pełnomocnika procesowego obliczone zgodnie z § 10 ust. 2 w zw. z § 2 pkt. 6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r., poz. 265).

(...)